

Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

О. М. Давидюк, Т. І. Швидка

КОРПОРАТИВНЕ ПРАВО

(в схемах та таблицях)

Посібник для підготовки до іспиту

Видання 2-ге, змінене та доповнене

Харків
«Право»
2022

Р е ц е н з е н т:

Д. В. Задихайло – завідувач кафедри господарського права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор

*Рекомендовано до друку на засіданні кафедри господарського права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(протокол № 5 від 11 січня 2022 р.)*

Давидюк О. М.

Д13 Корпоративне право (в схемах та таблицях) : посіб. для підгот. до іспиту / О. М. Давидюк, Т. І. Швидка. – Вид. 2-ге, змін. та допов. – Харків : Право, 2022. – 110 с.

ISBN 978-966-998-372-5

У навчальному посібнику викладено систематизований результат комплексного узагальнення правового регулювання відносин у сфері створення, діяльності та припинення господарських товариств і суб'єктів господарювання корпоративного типу, а також основоположних наукових підходів корпоративного права. Розглянуто загальні питання регулювання корпоративних правовідносин за методологічною структурою викладання навчальної дисципліни «Корпоративне право», затвердженою в межах Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Для студентів, аспірантів юридичних і економічних спеціальностей, фахівців у галузі права, адвокатів, підприємців і всіх, хто цікавиться питаннями корпоративного права України.

Перше видання посібника побачило світ у 2021 р. У межах другого видання враховано побажання читачів до змісту викладеного в ньому матеріалу, а також внесено доповнення з огляду на останні зміни законодавства України, що регулює корпоративні правовідносини.

УДК 346:005.35(075)

ЗМІСТ

ВСТУП	6
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	7
ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ, ПРЕДМЕТ, СИСТЕМА ТА ДЖЕРЕЛА КОРПОРАТИВНОГО ПРАВА	8
1.1. Визначення та предмет корпоративного права України	8
1.2. Ознаки корпоративних прав	10
1.3. Підстави виникнення і припинення корпоративних прав	11
1.4. Корпоративні правовідносини	11
1.5. Метод правового регулювання корпоративного права	14
1.6. Функції корпоративного права	15
1.7. Принципи корпоративного права	15
1.8. Джерела корпоративного права. Система корпоративного права. Система корпоративного законодавства	16
ТЕМА 2. ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ ТА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ КОРПОРАТИВНОГО ТИПУ	17
2.1. Загальна характеристика господарських товариств та СГКТ	17
2.2. Ознаки господарського товариства та СГКТ	17
2.3. Класифікація господарських товариств	18
2.4. Основні характеристики та відмінні риси різних видів господарських товариств	19
2.5. Поняття організаційно-правової форми господарського товариства	20
2.6. Створення господарських товариств	23
2.7. Державна реєстрація господарських товариств	24
2.8. Поняття статутного (складеного) капіталу господарського товариства	27
2.9. Майно господарських товариств та джерела його формування	29
2.10. Оцінка майна суб'єктів господарювання	30
2.11. Установчі документи господарських товариств, види, особливості змісту, внесення змін та набуття чинності	31
2.12. Порівняльна характеристика статуту і модельного статуту	32
2.13. Дивіденди господарського товариства та порядок їх виплати	33
2.14. Співвідношення понять «господарське товариство», «корпорація», «корпоративне підприємство», «суб'єкт господарювання», «господарська організація», «корпоративна організація», «об'єднання підприємств»	35
ТЕМА 3. КОРПОРАТИВНІ СПОРИ	38
3.1. Визначення та ознаки корпоративних спорів	38
3.2. Класифікація корпоративних спорів	39
3.3. Деякі правові позиції Верховного Суду з приводу корпоративних спорів	40
ТЕМА 4. АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО (АТ)	41
4.1. Поняття та ознаки АТ	41
4.2. Відмінності між публічними АТ (ПАТ) і приватними АТ (ПрАТ)	42
4.3. Заснування АТ	42
4.4. Етапи створення АТ	43
4.5. Установчі збори акціонерного товариства	43
4.6. Статут АТ	44
4.7. Акції товариства. Їх ціна. Види пакетів акцій	44
4.8. Оплата вартості акцій засновниками акціонерного товариства	45
4.9. Права та обов'язки акціонерів власників простих та привілейованих акцій	46
4.10. Порядок відчуження акцій акціонерного товариства	47

4.11. Переважне право акціонерів при додатковій емісії акцій	47
4.12. Обов'язки акціонерів	48
4.13. Збільшення статутного капіталу акціонерного товариства	48
4.14. Зменшення статутного капіталу акціонерного товариства	48

ТЕМА 5. СИСТЕМА ОРГАНІВ АТ

5.1. Система органів АТ	49
5.2. Загальні збори АТ. Їх компетенція.....	49
5.2.1 Виключна компетенція загальних зборів	49
5.3. Наглядова рада АТ	50
5.3.1. Виключна компетенція наглядової ради.....	51
5.3.3. Обрання членів наглядової ради.....	52
5.3.4. Голова наглядової ради та його повноваження	52
5.3.5. Засідання наглядової ради.....	53
5.4. Виконавчий орган АТ	53
5.4.1. Припинення діяльності виконавчого органу	54
5.5. Перевірки фінансово-господарської діяльності АТ.....	55
5.5.1. Види та суб'єкти проведення перевірок фінансово-господарської діяльності	55

Тема 6. Порядок скликання і проведення загальних зборів АТ

6.1. Право на участь у загальних зборах.....	56
6.2. Форма проведення загальних зборів	56
6.3. Види загальних зборів	57
6.4. Порядок проведення позачергових загальних зборів	58
6.5. Порядок проведення чергових загальних зборів	58
6.6. Повідомлення про проведення загальних зборів акціонерного товариства.....	64
6.7. Місце проведення загальних зборів.....	64
6.8. Порядок проведення загальних зборів.....	64
6.9. Кворум загальних зборів	65
6.10. Порядок голосування на загальних зборах	65
6.11. Прийняття рішень на загальних зборах	66
6.12. Способи голосування на загальних зборах	66
6.13. Особливості проведення загальних зборів товариством, що складається з однієї особи.....	66
6.14. Оскарження рішення загальних зборів.....	67
6.15. Значні правочини та правочини, щодо вчинення яких є заінтересованість	67
6.16. Посадові особи органів АТ. Обмеження щодо посадових осіб органів АТ та їх відповідальність.....	68

ТЕМА 7. ГОСПОДАРСЬКІ ТОВАРИСТВА В СИСТЕМІ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....

7.1. Загальна характеристика цінних паперів.....	69
7.2. Характеристика та порівняння акцій і облігацій	69
7.3. Договір між акціонерами АТ	71
7.4. Порядок реорганізації акціонерного товариства	72
7.5. Депозитарна система України	72
7.6. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку: її завдання, повноваження та територіальні органи	73
7.7. Система реєстрації операцій із цінними паперами господарських товариств.....	74
7.8. Державне регулювання, нагляд і контроль у Депозитарній системі України	79

ТЕМА 8. ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ТА ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

8.1. Поняття та ознаки товариства з обмеженою відповідальністю	80
8.2. Статут товариства із обмеженою відповідальністю. Його зміст. Вимоги щодо форми	80

8.3. Статутний капітал товариства	80
8.4. Збільшення та зменшення статутного капіталу	81
8.5. Переважне право учасника товариства на придбання частки (частини частки) у статутному капіталі	82
8.6. Перехід частки до спадкоємця або правонаступника учасника товариства.....	83
8.7. Вихід учасника з товариства.....	83
8.8. Виплата дивідендів учасникам товариства	84
8.9. Корпоративний договір	85
ТЕМА 9. УПРАВЛІННЯ ТОВ (ТДВ)	85
9.1. Органи товариства	85
9.2. Загальні збори учасників	85
9.3. Порядок проведення загальних зборів ТОВ (ТДВ).....	86
9.4. Наглядова рада товариства.....	86
9.5. Виконавчий орган товариства.....	87
9.6. Обов'язки та відповідальність та членів виконавчого органу товариства т а наглядової ради	88
9.7. Проведення аудиту фінансової звітності товариства на вимогу учасників.....	88
9.8. Посадові особи товариства	89
9.9. Значний правочин	89
9.10. Правочин, щодо якого є заінтересованість	90
9.11. Товариство з додатковою відповідальністю	90
9.12. Відповідальність членів ТОВ і ТДВ.....	91
ТЕМА 10. ПОВНІ ТОВАРИСТВА	92
10.1. Поняття та ознаки повного товариства.....	92
10.2. Відступлення частки (її частини) учасника повного товариства	92
10.3. Засновницький договір повного товариства	93
10.4. Правонаступництво частки (її частини) учасника повного товариства.....	93
10.5. Заборона учасникам повного товариства конкурувати з повним товариством.....	93
10.6. Відповідальність учасників за борги повного товариства.....	93
ТЕМА 11. КОМАНДИТНІ ТОВАРИСТВА	94
11.1. Поняття командитного товариства	94
11.2. Права та обов'язки вкладників КТ	94
11.3. Управління справами командитного товариства.....	95
11.4. Відповідальність вкладника командитного товариства	95
11.5. Особливості припинення командитного товариства	95
11.6. Відмінності повного і командитного товариства	95
ТЕМА 12. КООПЕРАТИВИ.....	96
ТЕМА 13. ПРИВАТНІ ПІДПРИЄМСТВА	99
ТЕМА 14. ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО	101
ТЕМА 15. СПОЖИВЧЕ ТОВАРИСТВО	103
Список використаної літератури та нормативних джерел.....	105о

Вступ

Шановні читаті!

Вашій увазі пропонується змінений та доповнений посібник для підготовки до іспиту із навчальної дисципліни «Корпоративне право», сформований за методологічною структурою викладання відповідної навчальної дисципліни затвердженої в межах Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Навчальний матеріал який викладено у посібнику окреслює основоположні підходи до розуміння сутності «Корпоративного права» як частини національної системи законодавства, науки та навчальної дисципліни. В ньому надано систематизовану інформацію про зміст суб'єктивних корпоративних прав, а також наведено загальну характеристику правових механізмів регулювання суспільних відносин пов'язаних із створенням, функціонуванням та припиненням діяльності господарських товариств та суб'єктів господарювання корпоративного типу.

Цей посібник стане у нагоді студентам, курсантам, здобувачам вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр та магістр як юридичних так і економічних спеціальностей, а також як початківцям фахівцям в галузі права так і практикуючим юристам із досвідом та адвокатам.

Вся інформація викладена у цьому навчальному посібнику систематизована для зручності її засвоєння у вигляді схем та таблиць, що дозволяє більш ефективно запам'ятати основні аспекти правового статусу суб'єктів та учасників корпоративних правовідносин і сформувати концептуальне розуміння сутності механізму нормативного впливу держави на вказані суспільні відносини.

Сподіваємось, запропонований Вам результат дозволить досягти освітніх цілей і завдань та сформувати необхідні компетентності в межах правового регулювання корпоративних правовідносин.

З повагою, автори.

Додаткову інформацію з приводу Корпоративного права Ви можете отримати відвідавши YouTube канал присвячений цим питанням:

Перелік умовних скорочень

N.B. – примітка, що позначає відповідну інформацію яка надається для пояснення. Як правило надається в якості додаткової інформації.

АТ – акціонерне товариство;

ГТ – господарське товариство;

ЄДРЮОФОПтаГФ – Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань;

КТ – командитне товариство;

ОПФ – організаційно-правова форма;

ПП – приватне підприємство;

ПТ – повне товариство;

СГ - суб'єкти господарювання

СГКТ – суб'єкти господарювання корпоративного типу;

ТОВ – товариство з обмеженою відповідальністю;

ТДВ – товариство з додатковою відповідальністю;

ФГ – фермерське господарство;

ФОП – фізична особа-підприємець;

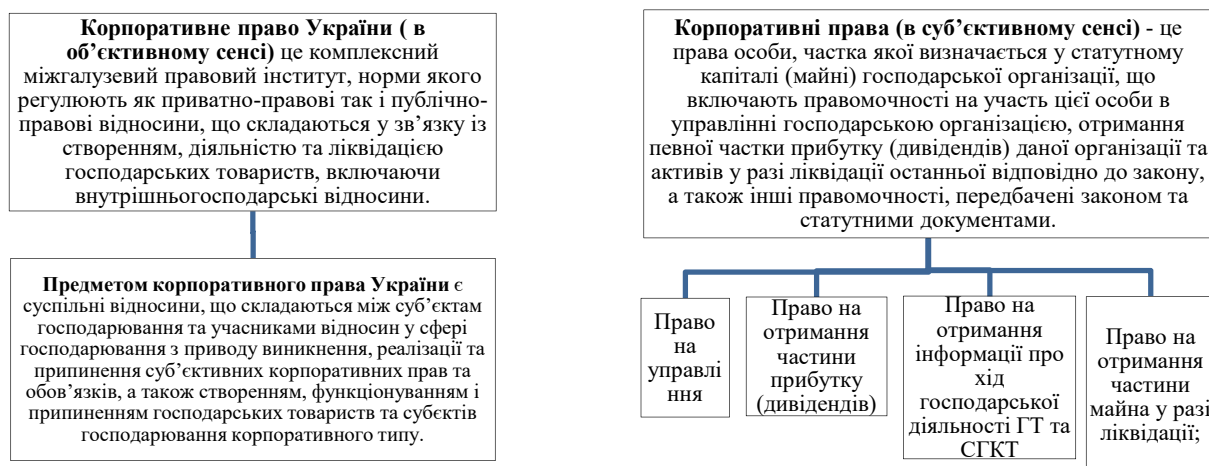
Тема 1. Поняття, предмет, система та джерела корпоративного права

1.1. Визначення та предмет корпоративного права України

Н.В. Перш за все, потрібно зазначити, що чинне законодавство України не містить легального визначення поняття корпоративного права та не визначає особливостей його структурно-галузевої приналежності в загальній системі права нашої країни. Через це, основоположні аспекти правової природи корпоративного регулювання є предметом активної дискусії в юридичній науці.

Так, одна група вчених доводить, що корпоративне право - особливий сегмент приватноправового регулювання є цивільно-правовим інститутом¹. Інші обґрунтовують правову природу тим, що вважають корпоративне право простою сукупністю норм права яка не наділена властивостями системи². В юридичній літературі висловлювалася і думка, що корпоративне право є самостійною галуззю права³, чи складовою частиною господарського права⁴.

На нашу думку найбільш обґрунтованим та таким, що відповідає практиці правового регулювання є підхід за якого корпоративне право є комплексним міжгалузевим правовим інститутом, норми якого мають різну галузеву належність. Цей підхід вперше був описаний та роз'яснений Кібенко О.Р.⁵ В подальшому весь матеріал цього навчального посібника буде викладений виходячи із огляду саме на цей підхід до розуміння правової природи корпоративного права.

При цьому, потрібно розуміти, що поділ суб'єктивних корпоративних прав на 4 основних категорії є поділом на групи прав, а не конкретні правомочності. В межах кожної із вказаних груп є своя внутрішня класифікація конкретних правових можливостей якими наділені власники корпоративних прав. Можна навести наступний їх орієнтовний перелік:

Право на управління	Право на отримання частини прибутку (дивідендів)	Право на отримання частини майна у разі ліквідації	Право на отримання інформації про хід господарської діяльності яка здійснюється товариством
• брати участь в управлінні товариством у порядку, визначеному в установчому документі, крім випадків, встановлених законом; • визначення основних напрямів діяльності ГТ;	• брати участь у розподілі прибутку товариства і одержувати його частину (дивіденди); • зміна розміру статутного капіталу ГТ; • затвердження грошової оцінки негрошового	• вийти у встановленому порядку з товариства; • здійснити відчуження часток у статутному (складеному) капіталі товариства, цінних паперів, що засвідчують участь у	• одержувати інформацію про діяльність товариства у порядку, встановленому установчим документом; затвердження результатів діяльності ГТ за рік або інший

¹ Васильєва В. А. Корпоративне право як об'єкт спадкових прав / В. А. Васильєва // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. - 2010. - Вип. 23. - С. 109 - 113. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvchzu_2010_23_17

² Корпоративное право: Актуальные проблемы теории и практики / под. общ. ред. В. А. Белова. - М. : Юрайт, 2009. - С. 197.

³ Корпоративне управління: Монографія / І. Спасибо-Фатєєва, О. Кібенко, В. Борисова; За ред. проф. І. Спасибо-Фатєєвої. - Х.: Право, 2007. - 500 с.

⁴ Прилуцький Р. Б. Про поняття корпоративного права та його місце у системі права України / Р. Б. Прилуцький. // Часопис Академії адвокатури України. - 2013. - № 2. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chauu_2013_2_22.

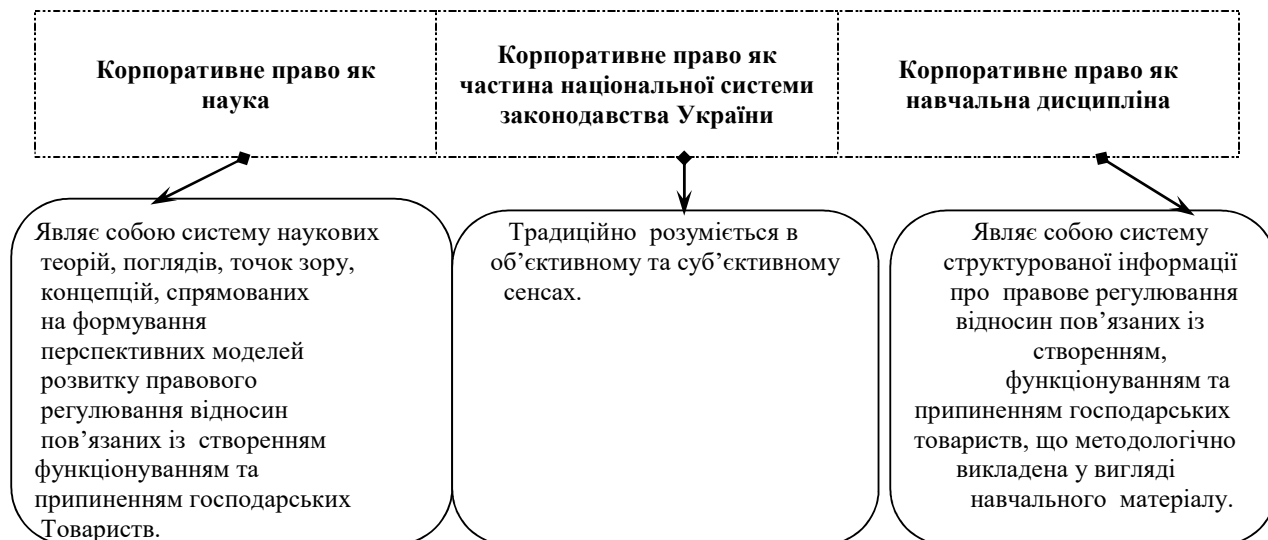
⁵ Кибенко Е.Р. Корпоративное право: Учебное пособие.-Харьков: Эспада, 1999. -480с.

• внесення змін до статуту ГТ; • прийняття рішення про здійснення діяльності ГТ на підставі модельного статуту; • утворення, обрання та припинення повноважень органів управління ГТ або персонального складу таких органів управління; • встановлення розміру винагороди членам органів управління ГТ; • здійснення інших прав, визначених положеннями чинного законодавства України, приписами локальних актів та положеннями договорів корпоративного характеру. •	- вкладу засновника/учасника ГТ; • перерозподіл часток між учасниками ГТ у випадках, передбачених законодавством; • прийняття рішення про придбання ГТ частки (частини частки) учасника, чи викуп акцій; • розподіл чистого прибутку ГТ, прийняття рішення про виплату дивідендів; • здійснення інших прав, визначених положеннями чинного законодавства України, приписами локальних актів та положеннями договорів корпоративного характеру. •	- ГТ, у порядку, встановленому законом; • прийняття рішень про виділ, злиття, поділ, приєднання, ліквідацію та перетворення ГТ, обрання комісії з припинення (ліквідаційної комісії), затвердження порядку припинення ГТ, порядку розподілу між учасниками ГТ у разі його ліквідації майна, що залишилося після задоволення вимог кредиторів, затвердження ліквідаційного балансу ГТ; • встановлення іншого порядку, ніж передбачено законодавством, реалізації переважного права учасників ГТ, розподілу відчужуваної частки (частини частки) між іншими учасниками ГТ, відмови від реалізації переважного права учасників ГТ; • здійснення інших прав, визначених положеннями чинного законодавства України, приписами локальних актів та положеннями договорів корпоративного характеру.	- період; • встановлення порядку надання згоди на вчинення правочинів, щодо яких є заінтересованість; • прийняття рішення про надання згоди на вчинення правочину, якщо вартість майна, робіт або послуг, що є предметом такого правочину, перевищує 50 відсотків вартості чистих активів ГТ станом на кінець попереднього кварталу. • здійснення інших прав, визначених положеннями чинного законодавства України, приписами локальних актів та положеннями договорів корпоративного характеру.
--	---	--	---

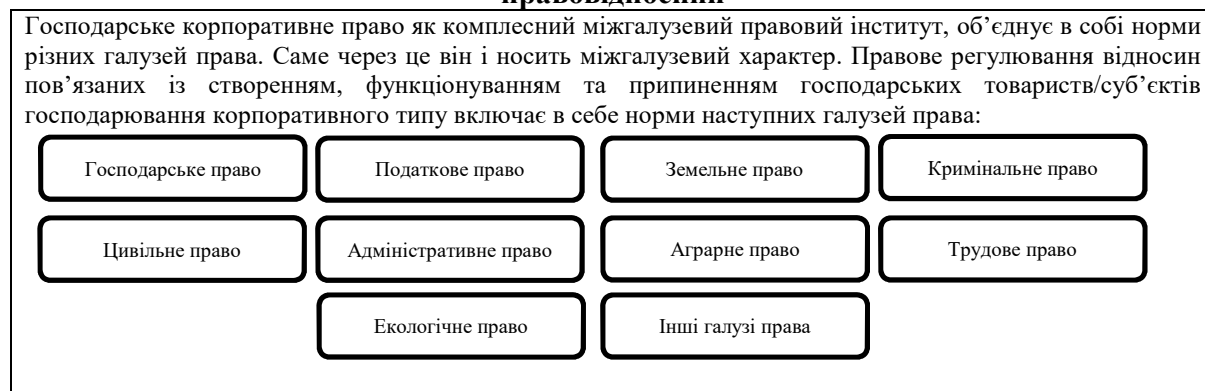
Крім цього, обов'язково потрібно пам'ятати, що в межах корпоративного права, чинне законодавство України не фіксує детального, вичерпного переліку суб'єктивних корпоративних прав. Такий перелік завжди буде відкритим. Відповідно його зажди потрібно доповнювати посиланням на інші права визначені локальними актами та чинним законодавством України. У ст. 116 ЦК України зазначається, що учасники господарського товариства можуть також мати інші права, встановлені установчим документом товариства та законом. Таким чином, приписи об'єктивного права стосовно переліку суб'єктивних корпоративних прав можуть деталізуватися нормативними приписами статутів та засновницьких договорів ГТ та СГКТ у межах того можливого вибору, який дозволено зробити на підставі положень чинного законодавства України.

***Н.В.** Визначення місця предмету Корпоративного права є дискусійним, оскільки неможливо віднести дану галузь до приватних або публічних. Сфера господарювання відчуває на собі вплив обох інститутів права, зачіпаються як інтереси держави, так і приватні інтереси. Але, незалежно від підходів до розуміння правової природи корпоративного права, зміст предмету його правового регулювання не є дискусійним, оскільки фактичні суспільні відносини об'єктивно існують і активно розвиваються. Звертаємо Вашу увагу на те, що діяльність судової гілки влади, зокрема Верховного суду, внесла численні корективи в розуміння сутності предмету Корпоративного права. Так, за допомогою правових позицій та прецедентів прийнятих на їх основі, до переліку предмету корпоративного права було віднесено суспільні відносини які прямо не визначені в якості корпоративних нормами чинного законодавства України. Це, наприклад, призвело до*

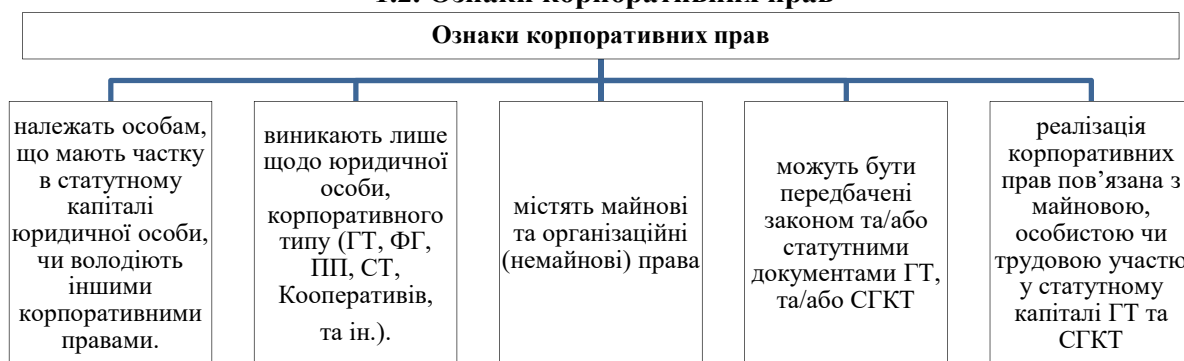
формування окремої групи суб'єктів господарювання корпоративного типу, до складу яких, крім традиційних господарських товариств (АТ, ТОВ, ТДВ, ПТ, КТ) було віднесено Фермерські господарства, Кооперативи, Приватні підприємства, що належать на праві власності декільком власникам, та ін.

Місце корпоративного права в господарському праві та корпоративні правовідносини

1.2. Ознаки корпоративних прав

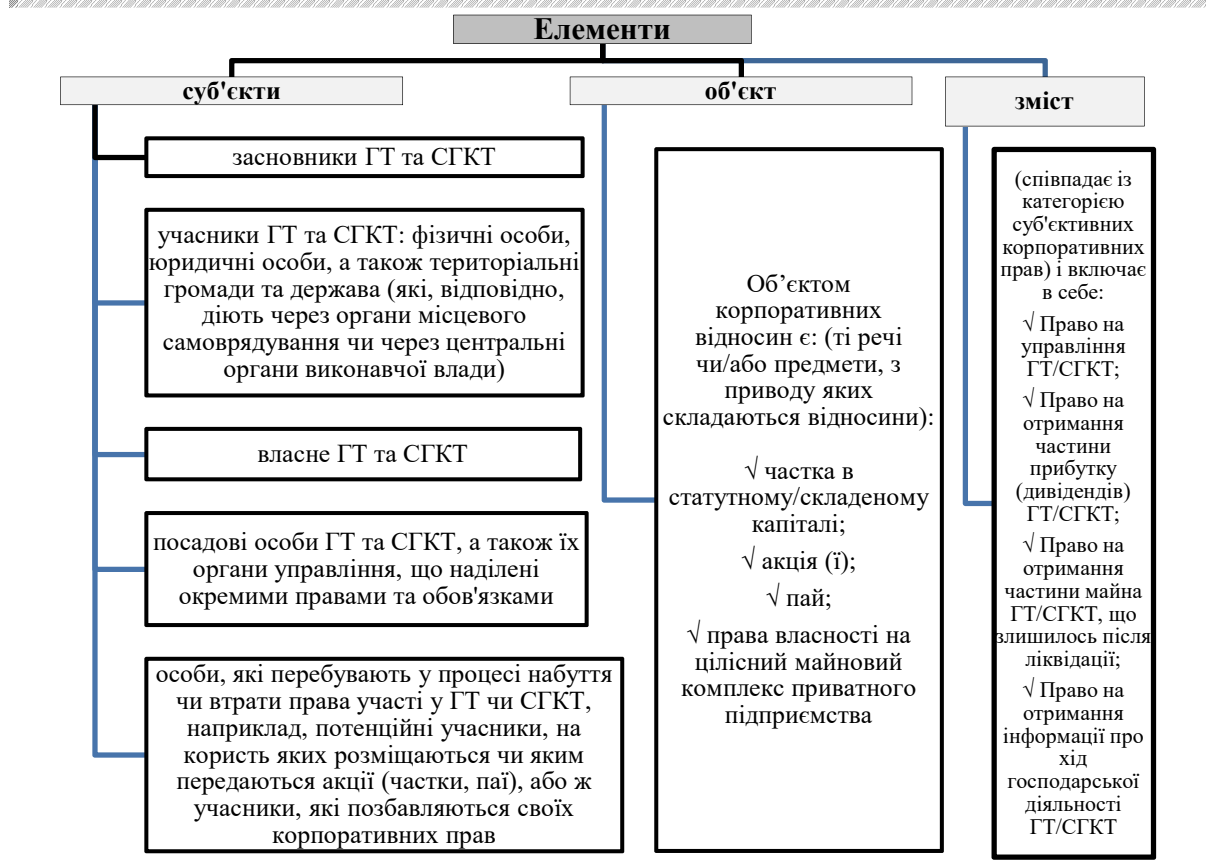
Н.В. Корпоративні права є окремим самостійним об'єктом цивільного і господарського обороту. Вони можуть вільно (з дотриманням процедури встановленої чинним законодавством України) передаватись від одного суб'єкта до іншого. При цьому, за загальним правилом, такого роду перехід не впливає на загальний майновий стан того ГТ (СГКТ) яким опосередковані корпоративні права, що є предметом вказаного обігу. Це дозволяє встановлювати більш гнучкі механізми зміни власника певного бізнесу, залучати інвесторів, надавати додаткові гарантії в певних господарських операціях.

1.3. Підстави виникнення і припинення корпоративних прав

1.4. Корпоративні правовідносини

Корпоративні правовідносини – це врегульований нормами права комплекс правовідносин, що виникають з приводу створення, функціонування та припинення господарських товариств та суб'єктів господарювання корпоративного типу, а також під час реалізації суб'єктивних корпоративних прав.

Корпоративні правовідносини є поєднанням організаційно-господарських та майново-господарських відносин, що існують у нерозривній єдності.

Організаційно-господарські відносини у складі корпоративних відносин:

За суб'єктним складом це відносини між засновниками (засновником) чи учасниками (учасником) товариства (у тому числі органами державної влади та органами місцевого самоврядування, громадянами та громадськими організаціями) і створеним ними господарським товариством, що виникають у процесі корпоративного управління.

- ✓ щодо управління товариством у порядку, визначеному в установчому документі;
- ✓ відносини щодо права учасників одержувати інформацію про діяльність товариства та щодо їх обов'язку не розголошувати комерційну таємницю та конфіденційну інформацію про діяльність товариства;
- ✓ відносини, пов'язані з додержанням установчого документа товариства та виконанням рішень загальних зборів;
- ✓ відносини, пов'язані з виходом у встановленому порядку з товариства, тощо;
- ✓ між засновниками (засновником) чи учасниками (учасником) товариства (у тому числі органами державної влади та органами місцевого самоврядування, громадянами та громадськими організаціями) і органами створеного ними господарського товариства, що виникають у процесі корпоративного управління;
- ✓ між органами господарського товариства (зборами, наглядовою радою, правлінням або іншим виконавчим органом, ревізійною комісією), що виникають у процесі корпоративного управління і контролю.

Також до категорії корпоративних правовідносин можна віднести відносини, які стосуються створення господарських організацій, коли має місце в суб'єктний склад за участю органів державної влади. Наприклад, на етапі заснування органи державної реєстрації або НКЦПФР як орган спеціалізованого державного контролю у сфері акціонерних правовідносин

Майново-господарськими відносинами у складі корпоративних відносин:

За суб'єктним складом це відносини між учасниками товариства і товариством

- ✓ щодо розподілу прибутку товариства і одержання його частини (дивідендів);
- ✓ щодо відчуження часток у статутному (складеному) капіталі товариства, цінних паперів, що засвідчують участь у товаристві (такі відносини можуть виникати між учасниками товариства, учасником товариства та товариством, учасником товариства та іншими особами);
- ✓ між учасниками товариства та товариством щодо виконання зобов'язань перед товариством, пов'язаних з майновою участю, а також щодо внесення вкладів (оплати акцій) тощо.

Види корпоративних правовідносин

залежно від їх суб'єктного складу	• між засновниками, • між учасниками, • між корпорацією та учасниками, • між органами управління корпорації тощо;
за змістом	• майнові, • управлінські, • інформаційні, • відносини участі;
за становищем суб'єктів	• вертикальні (відносини підпорядкування) • горизонтальні (відносини юридичної рівності чи відносини юридичного підпорядкування)
з точки зору співвідношення публічних та приватних елементів	• приватно-правові корпоративні правовідносини, • публічно-правові корпоративні правовідносини, • а також змішані (приватно-публічні) корпоративні правовідносини
залежно від етапу існування організації	• відносини на етапі створення ГТ та СГКТ • на етапі функціонування ГТ та СГКТ • на етапі припинення ГТ та СГКТ

Суб'єкти корпоративних правовідносин

Н.В. Такі категорії як суб'єкти корпоративних правовідносин та учасники корпоративних правовідносин розподіляються між собою за обсягом тих конкретних правомочностей, якими вони наділяються положеннями чинного законодавства України та змістом локальних актів ГТ/СГКТ. Так, суб'єкти корпоративних правовідносин, наділені правом ініціювати появу корпоративних правовідносин, в той час як учасники корпоративних правовідносин залучені до них через свій особливий статус з метою виконання певної функції чи завдання, яке сприяє захисту від порушення державних, територіальних інтересів чи прав та законних інтересів інших учасників цих відносин. До учасників корпоративних відносин можна віднести: Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку, Фонд державного майна України, Антимонопольний комітет України. В той же час, суб'єктами корпоративного права є будь які фізичні та/або юридичні особи, чи/або органи державної влади (місцевого самоврядування) які в силу попередньо прийнятих ними рішень та положень чинного законодавства України виконують роль (користуються комплексом прав та обов'язків) засновника, учасника (акціонера, члена, повного учасника), органу управління ГТ/СГКТ, керуючого реорганізацією, ліквідатора ГТ/СГКТ.

1.5. Метод правового регулювання корпоративного права

Метод корпоративного права.

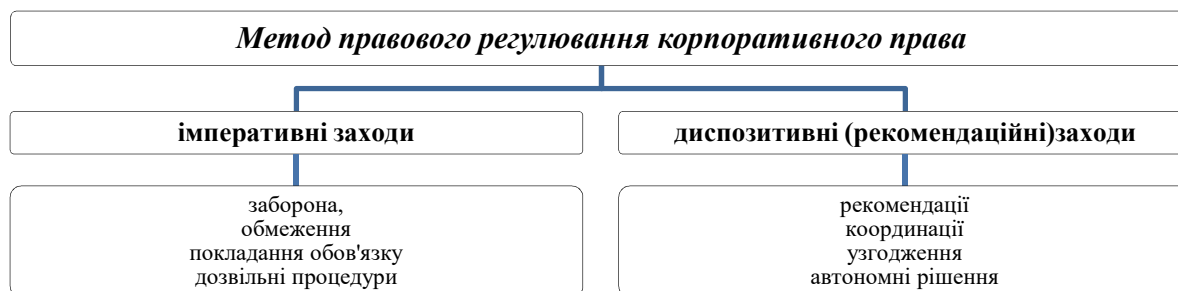
Метод корпоративного права - система засобів, способів та прийомів впливу держави, в особі її уповноважених органів, на суспільні відносини які виникають з приводу створення, функціонування та припинення господарських товариств, а також в ході реалізації суб'єктивних корпоративних прав та обов'язків.

Враховуючи специфіку правової природи корпоративного права як комплексного міжгалузевого правового інституту, поки що недоцільно стверджувати про окремий метод корпоративного права який властивий виключно для нього. Корпоративне право використовує методи тих галузей права які поширюють своє правове регулювання на суспільні відносини пов'язані із діяльністю господарських товариств.

Крім цього, різна галузеву належність окремих норм права які регулюють суспільні корпоративні відносини зумовлює одночасне поширення як імперативних так і диспозитивних методів впливу норм права цих галузей на одні і ті ж самі суспільні відносини. Саме через це, правову природу методу корпоративного права можна охарактеризувати наступним чином:

Ознаки методу корпоративного права:

- Метод корпоративного права є одиничним і не характеризується множинністю;
- Він заснований на нерозривному поєднанні імперативних та диспозитивних засобів, прийомів та способів впливу;
- Імперативні та диспозитивні засоби, прийоми та способи впливу здійснюються одночасно;
- Цей вплив здійснюється з метою досягнення завдань які ставить держава (в особі її уповноважених органів) а які визначені нею при здійсненні поточного та стратегічного планування і прогнозування своєї діяльності.

***Н.В.** Питання методу корпоративного права є дискусійним. В межах юридичної науки виділяють декілька теоретичних напрямів, за якими корпоративне право використовує виключно господарсько-правові методи правового регулювання (імперативно-правові та приватноправові) ⁶, або ж навпаки, тільки методи диспозитивного, приватноправового регулювання цих відносин ⁷. На нашу думку, запропонована концепція розуміння методу корпоративного права є найбільш пов'язаною із практикою правозастосування та специфічної правовою природою корпоративного права як комплексного міжгалузевого правового інституту який використовує норми різних галузей права.*

Метод будь-якої галузі права чи правового інституту буде залежати та визначатись стратегічним цілями функціонування держави, а також тими принципами, які лежать в основі системи правових норм такої галузі чи інституту. У разі, якщо держава змінить принципи правового регулювання, встановивши, наприклад, принцип невтручання у внутрішні справи суб'єкта господарювання, то в такому разі зміниться і метод регулювання відносин. У випадку із наведеним прикладом, метод стане виключно диспозитивним. І навпаки, якщо держава введе більш жорсткі механізми контролю та виключить можливість одночасної реалізації права суб'єкта господарювання на вибір дозволеної поведінки, то метод в такому випадку зміниться, набувши всіх необхідних ознак імперативного методу впливу.

Корпоративні правовідносини це відносини в яких завжди, в кожному випадку застосування норми права, буде мати місце ситуація за якої норма чинного законодавства України не міститиме визначення кінцевої поведінки суб'єкта, вона завжди міститиме можливість обрати певну варіацію такого поведінки, але не передбачатиме можливості вибору загального напрямку розвитку регулювання корпоративних правовідносин.

⁶ Дет. див. Кибенко Е.Р. Корпоративное право: Учебное пособие. - Харьков: Эспада, 1999. - 480с.

⁷ Дет. див. Корпоративне право України : підручник /В.В.Луць, К68 В.А.Васильєва, О.Р.Кібенко, І.В.Спасибо-Фатєєва [та ін.]; за заг. ред. В.В.Луця. — К.: Юрінком Інтер, 2010. — 384 с.